

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrti in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katol. Mskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Oklic na vse po suši in raznih škodljivcih prizadete posestnike.

Vsak, kdor ne bo v stanu, svoje živine z lastno krmo čez zimo prerediti, naj se takoj obrne s primerno prošnjo na v. kr. okrajno glavarstvo, bodisi potom občine ali pa sam. Treba je navesti število živine in pa množino potrebne krme. Opozorjamo, da se na prepozno došle prošnje ne bo oziralo.

Obenem je treba prositi za travna semena, komur so različni škodljivci (ogreci, kobilice itd.) uničili travnike.

Kmetje, porabite ugodno priliko, da pomagata sebi in svojemu gospodarstvu!

Slovenska kmečka zveza.

Davek na vino.

Finančni minister Bilinski je naznanil nov davek na vino. Mislili smo, da dobimo do danes že cel zakonski načrt, toda načrt še ni izgotovljen, kakor nam zatrjujejo tudi naši državni poslanci. Ker pa je stvar vendar velezanimiva za naše vinogradnike, zato nam ne dostaja drugega, kakor da prinesemo dosloven govor finančnega ministra, s kojim je naznanil nov davek. Tudi iz tega govora bodo naši čitatelji že posneli temelje, na katerih bo sezidan načrt. Govor se glasi:

Sedanji davek na vino se je določil leta 1829 in je zelo neugoden. Neugoden že zaradi tega, ker je izvzemši Dalmacijo, ki je davka prosta, in izvzemši tako zvana zaprta mesta, popolnoma narobe nastavljen, posebno za vinogradnike po deželi. Obdačeno je namreč samo tisto vino, ki pride samo v majhnih merah, to je pod 50 litrov v promet. Torej so obdačeni le ubožni ljudje; isti, ki kupi čez staro vedro, čez 56 litrov, oziroma proda, je docela davka prost. Davek sam na sebi pa je visok; znaša za hl 5 K 94 vin.

Na leto se uporabi vina, izvzemši Dalmacijo in zaprta mesta, 3 1/2 milijona hektolitrov. Ako je obdačen vsak hektoliter s 5 K 94 vin., tedaj dobi država 16 do 17 milijonov. Pravzaprav pa dobi samo 6 milijonov. To pa radi tega, ker veliki uporabitelji vina

ne plačujejo nobenega davka, ampak le majhni; saj je obdačeno le tisto vino, ki se prodaja na drobno. Tako pride, da dobi država le malo davka, da je množina ljudi tega davka prosta, dočim so dežele in občine v najhujših škripih. Ta davek se dobiva le s pogodbo, z zakupnino. Od dejanski uporabljenih vin ni tu nobenega govora, zato ta davek ne more biti podlaga za odmero deželnih in občinskih davkov.

Lahko rečem gospodom iz lastne izkušnje, da živimo z nekaterimi deželami, tudi z Moravsko, v najslabših odnosih, ker jim ne moremo priznati neizmerno visokega vinskega davka, in ker one z malim davkom vsled zelo male državne podloge seveda ne morejo izhajati.

Prišli smo do prepričanja, da se mora z ozikom na ta davek storiti dvoje: davek mora biti splošen, mora se prirediti po splošni uporabi vina in mora se znižati, ker bi bil davek 5 K 94 vin. v resnici mnogo previsok, ako bi se vsako vino obdačilo. Predlagamo torej, da se uvede splošen vinski davek, in sicer na ta način, da nimajo pridelovalci vina pri tem nič opraviti; da se pa pridelovanje ne oškoduje, in da pridelovanje in, recimo čisto odkritosrčno, pridelovalci vina ne bodo nasprotovali davku, damo jim vino za domače ljudi davka prosto, in začnemo z nadzorovanjem šele pri odvažanju vina od pridelovalca ali naravnost v skladišča, kjer je tudi še davka prosto, ali h kupčevalec, kjer se plača davek. Tržci na drobno, oziroma uporabitelji ga bodo morali plačati. Le pri vinotržcih in takozvanih gostilnah „pod vejo“ bi naj bila nekaka pogodba, ki bi zabranjevala morebitne nepravilike.

Usojamo si predlagati, da se zmanjša davek od 5 K 94 vin. na 4 K in menimo, da lahko na ta način, ako odračunamo od splošne uporabe 5 milijonov hektolitrov 1 milijon hektolitrov na zaprta mesta in 1/2 ali 3/4 milijona na Dalmacijo, s 3 1/2 milijona hektolitrov in z ozirom na izdatke, računamo z davčnim dohodkom na 12 milijonov kron, tako, da bi še ostalo 7 milijonov kron.

Prepričan sem, da bi spadal ta davek k onim malim, ki niso tako popolnoma nepriljubljeni, ker, kakor rečeno, dežele in občine na uravnajo tega vprašanja že skoro čakajo. Da bi se pa kdo nad tem davkom veselil, pač ne verjamem. (Veselosť.)

Gospodje! Ta davek se opira na obdačenje vsakega vina brez ozira na kakovost. Znano pa je, da je ena najvažnejših zahtev pri davkih, da se ozira na kakovost pri uporabi. Hočemo k splošnemu

vinskemu davku uvesti še tudi davek na vino v steklenicah.

Vidimo pa, da je ta davek v resnici utemeljen, ako se uporaba obdači. Kakovost se zelo lahko razločuje in tudi davek se zelo lahko izterja, ako se lastnika prisili v to, da rabi etikete (napisne listke), ker se nabere davek s posebnim davčnim znakom in je davkoplačevalec pod nadzorstvom občinskega. Razločevali bi pri tem med penečim in nepenečim vinom.

Pri penečih vinih bi se moralo ozirati na to, da pridelovanje penečih vin zelo napreduje, in bi torej ne obremenili radi preveč te industrije. Prideluje se celo pristno francosko peneče vino. (Veselosť in medklici.) Ako se ga na isti način in iz istih snovi pripravi, kakor na Francoskem, potem je pač francosko. Pristen avstrijski, francoski šampanjec je. (Veselosť.) Imamo 25 domačih tovarn. Predlagali bi torej tri oddelke, kolikor je pač vredno — vrednost mora biti na steklenicah označena — in sicer do 5 K 1 K, od 5 K do 10 K 2 K, in višje 5 K. Računamo z uporabo 1 1/2 milijona steklenic penečega vina, tako da se dobi okoli 2 1/2 milijona kron iz samega penečega vina.

Kar se tiče penečih vin, se mora samoumevno, ako se noče čisto malega uporabitelja pretrdo in nepravilno zadeti, celo pri malem začetku in potem poviševati. Napravili smo lestvico, ki začne, kolikor je pač vredno vino, s 5 vinarji. Za čisto navadno vino se lahko končno zahteva 5 vinarjev. Začne se s 5 vinarji za eno steklenico do 1 krone, 10 vin. za 1 do 2 kroni itd. In sedaj pride tingtangl. Pridemo namreč tudi k steklenicam z nad 40 kron, ki sicer tega niso vredne, a se s tolikimi kronami prodajo. Gre se za to, da se dobi od najzadnjega uporabitelja davek. V zavodih, kjer se pije precej mnogo vina, se vzamejo silno visoke svote. Davek narašča od 5 vin. do 5 kron. Povprečno bo znašal davek na nepeneče vino okoli 20 vin. Ako se ta lestvica povprečno vzame in se uporaba tega vina računa z 10 milijoni steklenic, bi znašal dohodek 2 milijona kron.

Kmetje niso krivi.

Govor poslanca Reškara v državnem zboru dne 28. oktobra.

Visoka zbornica! Nujni predlogi, ki se sedaj obravnavajo, so se od vseh strani že tako temeljito prefrsovali, da je pač nepotrebno, da bi se bavil še s podrobnostmi, in posebno sta agrarna poslanca Kotlar in Stöckler stvar tako temeljito obrazložila, da

„Ne slabšo kakor tisoč drugih in tudi ne bolj. So. Za lovca dovolj dobro. In če postaneš moja žena, boš videla, da boš lahko shajala z menoj.“

A Katka se ni hotela takoj udati.

„Ti me hočeš za ženo, France? Potem mora biti vse med nama poprej na jasnem. Povej mi, ali se čutiš popolnoma nedolžnega ob gozdarjevi smrti?“

„Kako prideš do tega vprašanja?“

„Hm, tako; sanjalo se mi je, da si imel ti pri celu stvari roko zraven. In nisem imela več miru!“

„Pa saj veš, da je Tone to storil.“

„Seveda vem, da mora za zločin trpeti, moje sanje pa mi nočejo iz glave, in ne morem biti prej tvoja, dokler mi nisi prisegel, da si popolnoma nedolžen!“

France pogleda nemirno dekle, potem se pa nasmeji in reče:

„Zakaj bi tega ne mogel priseči?“

„Potem položi roko na križ in reči: Bog me kaznuj, če lažem!“

„Kaj ti ne pride na um?“ se skuša nasmejati.

„Na ta križ?“

„Da! Saj veš, da pokliče morilca po imenu in bi ta tega ne storil, ker bi moral nesrečno umreti!“

Lovec zdrži pogled dekleta.

„Vraga, kakšne neumne reči ti blodijo po glavi! Naj ti bo moja prisega dovolj, kaj je treba še drugih neumnostij?“

„Torej ti ne položiš roke na križ?“

„K temu res nimam veselja!“

„Potem pa z Bogom!“

Katika stori, kakor bi se hotela oddaljiti.

(Konec prihodnjik.)

PODLISTEK.

Roka ob križu.

(Dalje.)

„Pojdi torej z menoj k županu, da tamkaj ponoviš, kar si meni povedal. Potem dobiš denarja, da si ga lahko zopet privoščiš, prej ne.“

„Rad grem s teboj. Boš videla, govoriti znam kakor knjiga, če je treba.“

Par minut pozneje je bilo zbranih pri županu več prih in smolar je povedal še enkrat, kar je vedel in znal. Vsi so srčno želeli, da bi se kmalu izboljšala Tonetova zadeva. Že od tega, kar je povedal smolar, so pričakovali veliko, ako bi se tudi ničesar drugega ne našlo.

Katika si je med tem še tudi ves nadaljni načrt izmislila, ki ga zdaj tudi drugim pove. Danes mora itak na Brdo. Na povratku pojde prav blizu mimo gozdarjeve hiše. Mladí gozdar, ki je ob tem času navadno doma, jo boče gotovo spremlj. In ona bo šla po poti mimo križa in kapelice, ki je v bližini in tako se mora vse izkazati.

„A k temu rabim pričo“, meni dekle. „Nekaj mož mora biti skritih za kapelo, da vse slišijo.“

Župan in učitelj ji obljubita pomoč. Določili so čas, ob katerem pride z gozdarjem mimo.

Smolarja so pa med tem časom spravili v varno zavetje, da jim ne bi pokvaril podjetja.

Ze takoj opoldan se odpravi Katika na pot in pride mimo kapelice in križa, kjer je bil umorjen gozdar. Več takšnih križev je stalo v bližini, vsi napravljeni iz lesa, s kojega je bil sestavljen mrt-

vaški oder. Katka je hitro poiskala križ, ki je naznanjal gozdarjevo mesto, na kojem je bilo čitati:

„Brezbožna roka lovskega talu ga je vstrelila pri izpolnjevanju dolžnosti svojega stanu.“

Mislila je na umrlega z nemo prošnjo, naj ji pomaga razkriti pravega morilca.

Ko pride na povratku mimo gozdarjeve hiše, prihiiti ta res ven in ji ponudi spremstvo. Dasi ji je bil iz dna duše zopr, se naredi veselo vsled tega.

Med potjo ji je hvalil svojo novo službo ter začel namigavati, da mu ni zopernja in da bi jo vzel rad v zakon. A Katka se je narečila, kakor bi ga ne razumela.

V bližini kaple je hotel France kreniti s pota ter napraviti ovinek — a Katka hoče ostati na glavni poti. Gozdar skuša ugovarjati, ko ga deklica vpraša:

„Kaj se mogoče bošš mimo križa iti?“

„Bal? Pred čim bi se bal?“, odgovori lovec, smeje se. „Bojim se samo, da bi me ti ne imela rada. Pojdiva po poti, ki ti najbolj ugaja.“

Ko prideta do križa, reče dekle:

„Dajva zmoliti očenaš za tega, ki tukaj spodaj leži!“

Med tem ga pa natanko opazuje.

France spremeni nekoliko barvo, ko pogleda na križ, a odgovori brez pomišljanja:

„Ce mu boče le kaj pomagalo. O vicah imam nekako svoje mnenje. Mislím, da žge že dovolj na tem svetu, da za onega ne preostane več veliko; se pač gre za to, kakšno vest ima kdo.“

„France, kakšno vest imaš ti? Dobro ali slabo?“ vpraša Katika naglo.